

Zasądził od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy oskarżonego adw. E. K. kwotę 664,20 (sześciuset sześćdziesięciu czterech 20/100, w tym VAT w kwocie 124,20) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1200 złotych tytułem opłaty oraz obciążył go pozostałymi kosztami sądowymi w kwocie 754,20 (siedmiuset pięćdziesięciu czterech 20/100) złotych, w tym kosztami obrony z urzędu w kwocie 664,20 (sześciuset sześćdziesięciu czterech 20/100) złotych.

Powyższy wyrok na podstawie art. 425 § 1 i 2 k.p.k., art. 444 k.p.k. zaskarżyła obrońca oskarżonego z urzędu w całości.

Na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. i art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. rozstrzygnięciu Sądu I instancji zarzuciła:

1. mającą wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia obrazę przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 4, 7, 410 k.p.k., polegającą na naruszeniu zasady swobodnej oceny dowodów poprzez uznanie, że oskarżony S. J. w okresie od lutego 2006 roku do dnia 26 maja 2007 roku naraził na uszczuplenie podatek akcyzowy w łącznej kwocie 27.224,00 złotych poprzez niezłożenie w terminie Naczelnikowi Urzędu Celnego w B. deklaracji z tytułu posiadania samochodów: A. (...) nr VIN: (...), V. (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), V. (...) nr VIN: (...), V. (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), A. (...) nr VIN: (...), V. (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), V. (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...), (...) nr VIN: (...) z niezapłaconą akcyzą w należnej wysokości – podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego przy uwzględnieniu swobodnej jej oceny, zasad prawidłowego rozumowania i doświadczenia życiowego powinna prowadzić do wniosku, że zachowanie S. J. nie wyczerpało ustawowych znamion czynu określonego w art. 54 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s.

2. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na jego treść, polegający na stwierdzeniu, iż oskarżony S. J. nie złożył w terminie Naczelnikowi Urzędu Celnego w B. deklaracji z tytułu posiadania wymienionych wyżej samochodów – mimo braku jakichkolwiek dowodów w tym zakresie.

W oparciu o podniesione zarzuty obrońca z urzędu wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Białymstoku.

Bezpośrednio na terminie rozprawy apelacyjnej w dniu 27 listopada 2012 roku obrońca oskarżonego z wyboru poparł apelację obrońcy z urzędu i wniósł o jej uwzględnienie.

Jednocześnie rozszerzył zarzut apelacyjny o obrazę przepisów postępowania, tj. art. 182 k.p.k. z uwagi na to, że Sąd I instancji ujawnił zeznania świadków, którym przysługiwało prawo do odmowy składania zeznań, a ponadto dokonał ustaleń, że wszystkie samochody wskazane w zarzucie pozostawały we władaniu oskarżonego i z tego tytułu był on zobowiązany do zapłacenia podatku akcyzowego, podczas gdy co najmniej 19 pojazdów było zbyte poza komisem i bez wiedzy oskarżonego. W związku z tym nie ciążył na nim obowiązek odprowadzenia podatku. Obrońca oskarżonego z wyboru wskazał również, iż Sąd I instancji błędnie ustalił, że wszystkie samochody wskazane w zarzucie pochodziły z przestępstwa, a jak wynika z ustaleń Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku w sprawie Ap V Ds 26/09 zakończonej skierowaniem do Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim aktu oskarżenia między innymi w stosunku do oskarżonego S. J. – tak nie było (k. 901v).

Ostatecznie na terminie rozprawy apelacyjnej w dniu 14 lutego 2013 roku obrońca oskarżonego z wyboru wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Białymstoku (k. 936v).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy po przeprowadzeniu analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, uzupełnionego na rozprawie apelacyjnej w trybie art. 452 § 2 k.p.k., doszedł do przekonania, że wywiedziona apelacja jest zasadna w zakresie, w jakim prowadzi do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania.

Już na wstępie stwierdzić należy, iż ze względu na uchybienia w zakresie sposobu procedowania Sądu I instancji niemożliwym jest przeprowadzenie merytorycznej kontroli instancyjnej zaskarżonego wyroku w płaszczyźnie ustaleń faktycznych oraz prawnych.

Przede wszystkim Sąd I instancji na terminie rozprawy w dniu 28 czerwca 2012 roku dokonał zbiorczego ujawnienia i zaliczenia w poczet materiału dowodowego bez odczytywania k. 1 – 799, czyli de facto zbioru wszelkich dokumentów, protokołów i innych składników zgromadzonych w aktach sprawy. Takiego uznania za ujawnione w istocie całych akt sprawy z pewnością nie można uznać za prawidłowe. Nadto taki sposób procedowania Sądu orzekającego doprowadził do bardzo poważnych uchybień, które musiały skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku. Nie ulega bowiem wątpliwości, iż wśród ujawnionych materiałów znajdowały się chociażby zeznania I. J., żony oskarżonego, która przed przesłuchaniem w toku postępowania przygotowawczego, wbrew treści art. 191 § 2 k.p.k., nie była pouczone o uprawnieniu wynikającym z art. 182 k.p.k., tj. przysługującym jej prawie do odmowy składania zeznań (k. 666 – 668). Oczywistym jest zatem, iż zeznania takie nie mogły podlegać ujawnieniu. To samo tyczy się wyjaśnień brata oskarżonego W. J. (k. 336 – 343, 344 – 346), na podstawie których Sąd I instancji czynił w sprawie ustalenia faktyczne (k. 819). W końcu Sąd orzekający wbrew art. 389 § 1 k.p.k. (a contrario) ujawnił i zaliczył w poczet materiału dowodowego protokół zeznań, jakie oskarżony S. J. złożył w postępowaniu przygotowawczym w charakterze świadka (k. 321 – 327).

Już tylko stwierdzenie powyższych mankamentów musiało skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Niemniej jednak ze względu na fakt, że Sąd I instancji prowadził niniejszą sprawę w trybie przeciwko nieobecnym, koniecznym jest poczynienie kilku dodatkowych uwag odnoszących się do tego postępowania.

Zgodnie z art. 173 § 1 k.k.s. przeciwko sprawcy przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego przebywającemu stale za granicą albo gdy nie można ustalić jego miejsca zamieszkania lub pobytu w kraju, postępowanie toczyć się może podczas jego nieobecności. Co jednak istotne, warunkiem stosowania postępowania wobec nieobecnych, przy spełnieniu powyższych wymogów, jest okoliczność, aby wina sprawcy i okoliczności popełnienia czynu nie budziły wątpliwości (art. 173 § 2 pkt 1 k.k.s.). Zatem Sąd, który decyduje się na zastosowanie tego trybu, musi nabrać przekonania, że mimo braku danej strony okoliczności sprawy (np. przebieg zdarzenia, osoba sprawcy) zostały w pełni wyjaśnione, nie budzą wątpliwości i z materiału dowodowego wina oskarżonego rysuje się jako oczywista (por. T. Grzegorzczak, Kodeks karny skarbowy. Komentarz do art. 173. Lex 2009).

W tym kontekście, zdaniem Sądu odwoławczego, zachodzi uzasadniona wątpliwość, czy w ogóle zostały spełnione przesłanki do stosowania postępowania wobec nieobecnych, które nie jest przecież postępowaniem obligatoryjnym. Zastrzeżenia Sądu odwoławczego wzbudza przede wszystkim całkowicie bezkrytyczne podejście Sądu Rejonowego do zaproponowanego przez oskarżyciela publicznego opisu czynu zarzuconego S. J. w akcie oskarżenia.

Z uzasadnienia Sądu I instancji wynika, że wysokość zobowiązania podatkowego z tytułu posiadania przez S. J. samochodów objętych zarzutem została określona w drodze prawomocnej decyzji Naczelnika Urzędu Celnego w B. z dnia 12 lipca 2011 roku. W związku z powyższym poza kognicją Sądu Rejonowego pozostaje badanie wskazanej okoliczności, skoro rozstrzygnięcie w tym względzie zapadło we właściwym postępowaniu, przed uprawnionym organem i w zakresie jego uprawnień ustawowych. Nie można oprzeć się wrażeniu, że Sąd Rejonowy przyjmując powyższe założenie w zasadzie odstąpił od samodzielnego rozstrzygania zagadnień faktycznych i prawnych, zaś swoje ustalenia faktyczne oparł na ustaleniach innego organu – Naczelnika Urzędu Celnego, bez podjęcia nawet próby ich weryfikacji. Zdaniem Sądu Odwoławczego treść prawomocnego orzeczenia organu podatkowego ma wyłącznie znaczenie dowodowe i podlega swobodnej ocenie dowodów na zasadach ogólnych. Sądowi Okręgowemu znane jest

stanowisko np. Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 czerwca 2009 roku wydane w sprawie II AKz 334/09 stanowiące, że skoro decyzje organów podatkowych mają decydujące znaczenie dla ustalenia istnienia zobowiązania podatkowego czy jego wysokości, rodzą po stronie podatnika określone skutki finansowe, zapadają w trybie odrębnych przepisów przewidujących ich instancyjną kontrolę, w tym nadzwyczajny środek zaskarżenia, to należy je traktować jako rozstrzygnięcia „kształtujące stosunek prawny” w rozumieniu art. 8 § 2 k.p.k. Przyjęcie takiego stanowiska nie zwalnia jednakże Sądu Rejonowego od obowiązku własnej oceny dowodów, która ma doprowadzić do ustalenia winy oskarżonego S. J..

Na marginesie należy wskazać, że bez znajomości decyzji Naczelnika Urzędu Celnego, z opisu czynu przypisanego oskarżonemu w żadnym razie nie można wywnioskować jakie zachowania S. J. składają się na przyjęcie, że działał on w warunkach przestępstwa ciągłego. Opis czynu zawiera jedynie ogólną kwotę należności podatkowej i określenie pojazdów.

W tym miejscu wskazać należy, że w decyzji Naczelnika Urzędu Celnego w B.z dnia 12 lipca 2011 roku ((...)- (...)- (...))określono wysokość zobowiązania S. J.w podatku akcyzowym za poszczególne miesiące na kwoty: luty 2006 roku – 3753,00 złotych, marzec 2006 roku – 1902,00 złotych, kwiecień 2006 roku – 1871,00 złotych, maj 2006 roku – 3476,00, czerwiec 2006 roku – 1259,00 złotych, lipiec 2006 roku – 1097,00 złotych, październik 2006 roku – 1920,00 złotych, listopad 2006 roku – 954,00 złotych, styczeń 2007 roku – 3878,00 złotych, luty 2007 roku – 4213,00 złotych, marzec 2007 roku – 2174,00 złotych, kwiecień 2007 roku – 727,00 złotych. Następnie ekspert służby celnej sporządził „zestawienie pojazdów i decyzji”, w którym podsumował łączne „uszczuplenia” S. J.za okres od lutego 2006 roku do kwietnia 2007 roku na łączną kwotę 27.224,00 złotych (k. 568 – 571). Nie ulega wątpliwości, iż to właśnie owe „zestawienie” stanowi podstawę postawionego oskarżonemu zarzutu popełnienia przestępstwa skarbowego określonego w art. 54 § 2 i 1 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. Natomiast zestawienie pojazdów i decyzji zawiera 62 pozycje i opisuje różne pojazdy, jak również decyzje podatkowe wydane w stosunku do różnych osób oraz zawiera końcowy wniosek, że z powyższych danych decyzje wydane są na następujących podatników 1. S. J.– poz. 1 – 6, 10 – 12, 21, 27, 31, 32, 34, 35, 37, 39, 41, 42, 54 – 62 = uszczuplenia łącznie 27.224,00 złotych za okres II 2006 – IV 2007 r.

Co istotne, Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku w ogóle nie odniósł się do prawidłowości takiego sposobu sformułowania opisu czynu, sprowadzającego się do sumarycznego ujęcia narażonego na uszczuplenie podatku akcyzowego w łącznej kwocie 27.224,00 złotych. Innymi słowy, Sąd Rejonowy w pisemnych motywach wyroku w ogóle nie wyjaśnił dlaczego przyjął opis czynu zaproponowany przez oskarżyciela publicznego i uznał, iż w stosunku do wszystkich wymienionych w nim samochodów to właśnie S. J. naraził na uszczuplenie podatek akcyzowy poprzez niezłożenie w terminie Naczelnikowi Urzędu Celnego w B. deklaracji z tytułu posiadania tychże samochodów.

Sąd Rejonowy ponownie rozpoznając sprawę winien przeprowadzić postępowanie dowodowe uwzględniając wyżej zawarte uwagi, dokładając należytej staranności w dążeniu do ustalenia nie budzącego żadnych wątpliwości stanu faktycznego. Tak ustalony stan faktyczny musi następnie zostać poddany wnikliwej ocenie w świetle zasad określonych w art. 7 k.p.k., a to z kolei winno doprowadzić do wydania w niniejszej sprawie sprawiedliwego wyroku.

Na marginesie należy stwierdzić, iż Sąd Okręgowy – stosownie do treści art. 436 k.p.k. – ograniczył rozpoznanie niniejszej sprawy do opisanych wyżej uchybień zasygnalizowanych przez obrońcę z wyboru na rozprawie apelacyjnej w dniu 27 listopada 2012 roku, ponieważ rozpoznanie w tym zakresie było wystarczające do wydania orzeczenia. Z kolei szczegółowe odnoszenie się do zarzutów wskazanych w apelacji obrońcy oskarżonego z urzędu byłoby przedwczesne.

O kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym rozstrzygnięto na mocy § 14 ust. 2 pkt 4, § 16 i § 2 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu z dnia 28.09.2002 r. (Dz. U. Nr 163, poz. 1348).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.